

НЕКРОЛОГИ

ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА І. Ф. КОРОЛЯ

IN MEMORY OF PROFESSOR IVAN KOROL

Олашин Микола Васильович

кандидат історичних наук, доцент; доцент кафедри античності,
середньовіччя та історії України домодерної доби
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
E-mail: olasyn2017@gmail.com

Mykola Olashyn

Candidate of History, Docent; Docent of the Department of Ancient, Middle
Ages and premodern History of Ukraine,
SHEE «Uzhhorod National University»

Колектив факультету історії та міжнародних відносин Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» з глибоким сумом повідомляє про смерть доктора історичних наук, професора Івана Федоровича Короля, яка настала 10 серпня 2019 року після важкої хвороби.

Він народився 11 липня 1937 року в селі Кибляри (тепер Ужгородського району Закарпатської області) у багатодітній сім'ї. Через три місяці помер батько. Мати залишилась одною з 6 дітьми. Іван закінчив місцеву семирічну школу (1952) та Хустський культосвітній технікум (1956). Відслужив строкову службу в армії (м. Бійськ Алтайського краю РРФСР) (1959). У серпні 1959 року він став студентом історичного факультету Ужгородського державного університету. Вчився дуже добре, а ще виконував чимало громадських доручень (заступник голови профкому, лектор-міжнародник, інструктор з туризму тощо). Через п'ять років закінчив істфак з відзнакою і одержав кваліфікацію «Історик. Учителю історії та суспільствознавства». Згодом (1972) закінчив аспірантуру по кафедрі історії КПРС Київського політехнічного інституту (тепер Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»). Захистив кандидатську (1972) і докторську (1987) дисертації. Йому було присвоєно вчене звання доцента (1979) та професора (1990).

Трудову діяльність розпочав у вересні 1963 року завідувачем відділу культосвітніх установ управління культури Закарпатського обласного виконавчого комітету. Деякий час (1967 – 1969) був помічником голови Ужгородського міськвиконкому. У листопаді 1972 року почав працювати в Ужгородському університеті, де пройшов шлях від завідувача кабінету історії КПРС до професора кафедри нової і новітньої історії та історіографії. У 2001 – 2016 роках був професором кафедри країнознавства (тепер кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій).

Спочатку Іван Федорович досліджував політичну історію Закарпаття. Поступивши в аспірантуру, він під керівництвом професора Н.В. Черненка взявся за вивчення теми «Поширення марксистсько-ленінських ідей на Закарпатті та їх роль у формуванні класової солідарності трудящих (1917 – 1924 рр.)». Аспірант поринув у роботу. Працював у архівах, книгосховищах, опрацьовував опубліковані документи, мемуари, статистичні дані, періодику тощо. Взагалі, в дисертаційній роботі використано матеріали 67 фондів 9 архівів. Було опубліковано 4 праці. Успішний захист відбувся у листопаді 1972 року на засіданні Вченої ради кафедри історії КПРС Львівського державного університету ім. І. Я. Франка.

Після захисту кандидатської дисертації Іван Федорович продовжував активно займатись науковою роботою. Взявся досліджувати ідейно-політичну діяльність Компартії Чехословаччини. Наполегливо працював в архівах (використав матеріали 72 фондів 11 архівів), бібліотеках, опрацьовував нечисленні праці попередників, періодичні видання... А ще виступав на конференціях, публікував наукові статті тощо. Крім того, був автором двох монографій: «Переможна сила братерства: Солідарність народів Країни Рад з революційною боротьбою трудящих Закарпаття (1917 – 1945)» (Львів, 1979) та «Ленінізм натхнені: [Про поширення марксистсько-ленінських ідей на Закарпатті у 20 – 30-х рр. ХХ ст.]» (Ужгород, 1985). Логічним наслідком наукових пошуків історика став захист 6 квітня 1987 року докторської дисертації «Творче використання історичного досвіду КПРС в ідейно-політичній діяльності Компартії Чехословаччини (1921 – 1938 рр.)» на

засіданні спеціалізованої ради при Московському державному педагогічному інституті ім. В. І. Леніна (тепер Московський педагогічний державний університет).

Після здобуття Україною незалежності Іван Федорович змінив наукові пріоритети. Так, у співавторстві з В. І. Мацолою і Г. В. Павленком вийшла його монографія «Участь України в миротворчій діяльності ООН» (Ужгород, 1995). Через 10 років науковець повернувся до згаданої теми і видав нову працю «Гарант миру і безпеки» (Ужгород, 2005, 2007; два видання). Автор доводив, що роль ООН у вирішенні міжнародних відносин дедалі зростає. Тут дається аналіз ролі ООН у боротьбі з тероризмом, співробітництво згаданої організації з НАТО та Європейським Союзом. Окремо висвітлює тему «Україна під блакитним прапором ООН», згадує, що вона обиралася непростим членом Ради Безпеки тощо. Автор вірить, що ООН адаптується до змін, які відбуваються у світі, і успішно виконуватиме свої завдання.

У 1996 році у співавторстві з М. М. Вегешом опублікували розвідку «Біля джерел Повстанської армії: історичні нариси». Тут висвітлено становище західноукраїнських земель у 1939 – 1941 роках, а також військову діяльність УПА «Поліська Січ». Через два роки в Ужгороді І.Ф. Король разом з колегами В. І. Гирею та М. М. Вегешом опублікували монографію «Угорська іредента на Закарпатті між двома світовими війнами (1918 – 1939 рр.)», яка присвячена «діяльності» угорських терористів у нашому краї та дії проугорської «п'ятої колонії» напередодні Другої світової війни (1938 – 1939).

Науковець цікавився подіями угорської революції 1956 року. Цій проблемі присвятив монографію «Угорська революція 1956 року: початок краху прорадянських тоталітарних режимів» (Ужгород, 2002, 2003; два видання). Автор вважав, що сталінська модель соціалізму, яку обрала Угорщина, призвела до глибокої соціально-економічної, політичної і духовної кризи, яка стала причиною революційних потрясінь. В Москві добре розуміли, що це підриває підвалини усього соціалістичного табору, і вдалися до її військового придушення. Але незважаючи на поразку, події 1956 року в Угорщині мали вплив на країни Центральної та Південно-Східної Європи.

В деякій мірі продовженням попередньої теми є монографія «Празька весна» 1968 року і реакція світової громадськості» (Ужгород, 2010). Історик доводить, що революція 1968 р. в Чехословаччині була подібною до подій 1956 р. в Угорщині. Народне повстання було придушено військами п'яти країн Організації Варшавського Договору (СРСР, Болгарії, НДР, Польщі, Угорщини). Однак, «празька весна» викликала значний резонанс світової спільноти і засвідчила серйозні тріщини в країнах соціалістичного табору.

Наукові праці професора І.Ф. Короля вирізняються значною джерельною базою, логічністю викладу матеріалу, вдалою структурою, аргументованістю висновків. Тому його публікації (в крайньому випадку, окремі з них) надовго збережуть наукову цінність.

Іван Федорович запам'ятався як здібний педагог вищої школи. Викладав нормативні курси: «Історія КПРС», «Новітня історія країн Європи і Америки», «Соціальна і політична історія ХХ ст.», «Історія Угорщини», «Міжнародні відносини у новітній час» та спецкурси: «Міжнародні відносини і колоніальна політика європейських держав (друга половина XVII – XVIII ст.)», «Міжнародні відносини в 1918 – 1939 рр.», «Міжнародні відносини в роки Другої світової війни», «Політичні системи країн світу» та ін. Він добре знав фактичний матеріал курсів, викладав їх послідовно, опираючись на раніше вивчені теми, враховував вікову психологію студентської молоді. Умів доступно пояснити студентам найскладніші питання світової історії новітнього часу. Був справедливим і вимогливим викладачем. Користувався заслуженою повагою у колег та вихованців.

Свій багатий педагогічний досвід він частково оформив у вигляді науково-методичних студій. Серед них назвемо такі: «Методичні рекомендації по ідейно-політичному вихованню студентів» (Ужгород, 1984), «Методичні поради по вивченню матеріалів ХХVII з'їзду КПРС в курсі історії КПРС...» (Ужгород, 1986), «Програма нормативного курсу «Історія новітнього часу країн Європи і Америки (1945 – 1997 рр.)» (Ужгород, 1998), «Тематика семінарських занять з новітньої історії країн Європи і Америки...» (Ужгород, 1998), «Міжнародні відносини країн Центральної і Південно-Східної Європи наприкінці ХІХ – ХХ ст.» (Ужгород, 2001), «Проблеми національної та глобальної безпеки країн Центральної та Південно-Східної Європи...» (Ужгород, 2002) та ін.

Колега був активним і у громадській роботі. Уже в студентські роки обирався заступником голови профкому вишу і вирішував матеріальні проблеми студентської молоді. На старших курсах був позаштатний лектором Ужгородського міського Компартії України і читав лекції з міжнародних питань. А ще став інструктором з туризму (щоліта проводив 4-5 туристичних груп по маршруту «Лісисті Карпати», який пролягав із Мукачева до Ясіня завдовжки 180 км). Був деканом факультету громадських професій, членом та головою редколегії «Наукового вісника Ужгородського університету. Серія: Історія» (1998 – 2003). До усіх громадських доручень відносився відповідально та виконував їх добросовісно і в строк.

Небіжчик прожив багатогранне життя, в якому були і радість, і проблеми. Він сам говорив: «Життя – не Невський проспект». Але у будь-якій ситуації залишався людиною, був доступний, готовий прийти на допомогу кожному, хто її потребував.

Висловлюємо шире співчуття родині професора Івана Федоровича Короля. Сумуємо разом з вами. Нехай закарпатська земля буде йому пухом, а пам'ять надовго збережеться в серцях і думках рідних, колег, студентів, друзів, усіх тих, хто знав вченого, педагога і просто непересічну людину.